

Bruxelles, 13 iunie 2016
(OR. en)

9215/16

ECOFIN 457
UEM 204
SOC 321
EMPL 218
COMPET 291
ENV 337
EDUC 192
RECH 184
ENER 200
JAI 448

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Nr. doc. Csie:	9132/16 ECOFIN 423 UEM 173 SOC 287 EMPL 183 COMPET 260 ENV 304 EDUC 160 RECH 152 ENER 165 JAI 410 - COM(2016) 335 final
Subiect:	Recomandare de RECOMANDARE A CONSILIULUI privind Programul național de reformă al Lituaniei pentru 2016 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Lituaniei pentru 2016

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor proiectul de recomandare a Consiliului sus-menționat, astfel cum a fost revizuit și convenit de diferite comitete ale Consiliului, pe baza propunerii COM(2016) 335 final a Comisiei.

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din ...

privind Programul național de reformă al Lituaniei pentru 2016

și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Lituaniei pentru 2016

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice ¹, în special articolul 5 alineatul (2),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului de politică economică,

¹ JO L 209, 2.8.1997, p. 1.

întrucât:

- (1) La 26 noiembrie 2015, Comisia a adoptat analiza anuală a creșterii, care marchează începutul semestrului european pentru coordonarea politicilor economice pentru 2016. Prioritățile analizei anuale a creșterii au fost aprobate de Consiliul European din 17-18 martie 2016. La 26 noiembrie 2015, în baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului ², Comisia a adoptat Raportul privind mecanismul de alertă, în care nu a identificat Lituania ca fiind unul dintre statele membre pentru care urma să se efectueze un bilanț aprofundat. În aceeași zi, Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro. Această recomandare a fost aprobată de Consiliul European din 18-19 februarie 2016 și a fost adoptată de Consiliu la 8 martie 2016 ³. În calitate de țară a cărei monedă este euro și având în vedere legăturile strânse dintre economii în cadrul uniunii economice și monetare, Lituania ar trebui să asigure punerea în aplicare integrală și în timp util a recomandărilor formulate.
- (2) Raportul de țară privind Lituania a fost publicat la 26 februarie 2016. Acesta a evaluat progresele realizate de Lituania în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări, adoptate la 14 iulie 2015, precum și progresele realizate de această țară în direcția îndeplinirii obiectivelor naționale din cadrul Strategiei Europa 2020.
- (3) La 29 aprilie 2016, Lituania și-a prezentat Programul național de reformă pentru 2016, precum și Programul de stabilitate pentru 2016. Pentru a se ține seama de legăturile dintre cele două programe, acestea au fost evaluate în același timp.

² Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice (JO L 306, 23.11.2011, p. 25).

³ JO C 96, 11.3. 2016, p. 1.

- (4) Recomandările specifice fiecărei țări relevante au fost abordate în cadrul programării fondurilor structurale și de investiții europene pentru perioada 2014-2020. Astfel cum se prevede la articolul 23 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului ⁴, în cazul în care acest lucru este necesar pentru a sprijini punerea în aplicare a recomandărilor relevante ale Consiliului, Comisia poate solicita unui stat membru să își revizuiască acordul de parteneriat și programele relevante și să propună modificări la acestea. Comisia a furnizat detalii suplimentare referitoare la modul în care va utiliza această dispoziție în Orientările privind aplicarea măsurilor de corelare între eficacitatea fondurilor structurale și de investiții europene și buna guvernare economică.
- (5) În Programul său de stabilitate pentru 2016, Lituania a solicitat o abatere temporară, de 0,6 % din PIB, de la traiectoria de ajustare necesară în vederea atingerii obiectivului pe termen mediu în 2017, pentru a lua în considerare reformele structurale majore cu impact pozitiv asupra sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice. În așteptarea unui acord final, continuă să existe însă incertitudini în ceea ce privește setul de măsuri de reformă și punerea în aplicare a acestora. Se pare, așadar, că, deși dispune de suficientă marjă de manevră fiscal-bugetară pentru a beneficia de o abatere temporară, Lituania nu îndeplinește criteriul de eligibilitate referitor la realizarea reformei pentru a se folosi de clauza privind reforma structurală. Mai mult, în prezent nu este posibil să se evalueze dacă impactul pe care guvernul estimează că îl va avea reforma este plauzibil. Prin urmare, impactul respectivelor reforme nu se reflectă încă în ajustarea necesară în vederea atingerii obiectivului bugetar pe termen mediu pentru 2017.

⁴ Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 320).

- (6) În prezent, Lituania face obiectul componentei preventive a Pactului de stabilitate și de creștere. În cadrul Programului de stabilitate pentru 2016, guvernul își propune o îmbunătățire a soldului global de la un deficit de 0,8 % din PIB în 2016 la un excedent de 0,9 % din PIB în 2019. Soldul structural (recalculat ⁵) urmează să se mențină deasupra nivelului obiectivului bugetar pe termen mediu – un deficit de 1 % din PIB în termeni structurali – în 2016 și ulterior. Traectoria de ajustare cuprinde și reforma sistemică a pensiilor din 2016, dar nu reflectă reforma structurală planificată pentru 2017. În conformitate cu Programul de stabilitate, se estimează că ponderea datoriei publice în PIB va scădea de la 39,9 % din PIB în 2016 la 35,7 % din PIB în 2019. Scenariul macroeconomic pe care se întemeiază aceste proiecții bugetare este plauzibil. Nu s-au oferit încă suficiente detalii privind măsurile necesare pentru atingerea țintelor de deficit bugetar planificate pentru 2018 și anii următori. Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2016, soldul structural ar urma să fie de -1,2 % din PIB în 2016, putându-se considera că se apropie de obiectivul bugetar pe termen mediu, și de -0,8 % din PIB în 2017, depășind obiectivul bugetar pe termen mediu. Pe baza evaluării Programului de stabilitate și luând în considerare previziunile Comisiei din primăvara anului 2016, se preconizează că Lituania va respecta dispozițiile Pactului de stabilitate și de creștere.
- (7) O eventuală scădere a numărului de persoane în vârstă de muncă, având drept cauze îmbătrânirea, capacitatea modestă a sistemului de sănătate și emigrația netă semnificativă, poate afecta potențialul de creștere economică al Lituaniei și, în cele din urmă, viitoarea traectorie de convergență a acesteia, amenințând sustenabilitatea sistemului de pensii și a sistemului de îngrijire pe termen lung. Se estimează că în 2030 se va înregistra o pierdere cumulativă de 35 % din numărul persoanelor în vârstă de muncă. Dacă nu este inversată, această tendință va periclita disponibilitatea resurselor corespunzătoare de forță de muncă, sustenabilitatea creșterii economice pe termen lung și sistemele de asigurări sociale, în special sistemul de pensii.

⁵ Soldul structural astfel cum a fost recalculat de Comisie pe baza informațiilor din Programul de stabilitate, urmând metodologia stabilită de comun acord.

- (8) Actualele tendințe demografice subliniază nevoia unei reforme ample a pensiilor în Lituania, prin care să se abordeze riscurile pentru sustenabilitatea pe termen mediu și pentru adecvarea sistemului existent de pensii. Nivelul de sărăcie în rândul persoanelor în vârstă din Lituania este unul dintre cele mai ridicate din Uniune. Cu toate acestea, în prezent nu există niciun mecanism de indexare a pensiilor acordate de stat, iar cheltuielile cu pensiile acordate prin sistemul asigurărilor sociale de stat sunt relativ scăzute. Parlamentul nu a adoptat încă proiectul de lege propus de guvern pentru introducerea unui mecanism de indexare, pentru corelarea vârstei de pensionare cu modificările survenite în ceea ce privește nivelul speranței de viață după 2026 și nici pentru îmbunătățirea modului în care este finanțată partea de bază a pensiilor acordate prin sistemul asigurărilor sociale de stat.
- (9) Capacitatea sistemului de sănătate din Lituania este una dintre cele mai modeste din Uniunea Europeană. Mai concret, rata mortalității populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani este cea mai ridicată din Uniune și are un impact important asupra disponibilității forței de muncă potențiale și asupra productivității muncii. Printre punctele slabe ale sistemului de sănătate se numără recurgerea într-o măsură prea mare la asistența medicală spitalicească și cheltuielile scăzute cu prevenirea și sănătatea publică. Este necesar să se abordeze tendința demografică negativă.

- (10) Este important ca Lituania să își intensifice investițiile în capitalul uman pentru a contracara unele dintre efectele negative ale scăderii numărului de persoane în vârstă de muncă și pentru a sprijini tranziția către o economie cu o mai mare valoare adăugată. Deși nivelul de instruire a crescut, proporția de elevi cu insuficiente competențe de bază este ridicată. Ar trebui continuate eforturile de asigurare a unei predări de înaltă calitate, ceea ce reprezintă un factor crucial pentru combaterea rezultatelor slabe la învățatură și a lipsurilor din domeniul învățământului. În plus, există deficiențe în ceea ce privește calitatea predării din învățământul superior și capacitatea acestuia de a încuraja inovarea. Nivelul de participare la programele de educație și formare pentru adulți se menține scăzut, ceea ce subminează eforturile de îmbunătățire a capitalului uman și de sporire a productivității. În anumite sectoare ale economiei există semne de apariție a unei lipse de personal calificat. Se estimează că această lipsă de personal calificat se va acutiza în viitor. Creșterea puternică a salariilor și o anumită încetinire a creșterii productivității ar putea diminua competitivitatea la nivelul costurilor. Este important, așadar, să se sporească relevanța educației pe piața forței de muncă, să se raționalizeze structura și finanțarea sistemului de învățământ, să se dezvolte programe de învățare pe tot parcursul vieții, să se îmbunătățească orientarea politicilor active în domeniul pieței forței de muncă și să se sporească eficacitatea respectivelor politici. Lituania a luat măsuri pentru îmbunătățirea politicilor sale active în domeniul pieței forței de muncă și a altor servicii de sprijinire a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, dar s-ar mai putea aduce îmbunătățiri în ceea ce privește orientarea respectivelor politici și servicii către anumite grupuri, în special către persoanele care se află de foarte multă vreme în șomaj și persoanele care nu dispun de calificările necesare. Cheltuielile cu măsurile eficace de politică activă în domeniul pieței forței de muncă continuă să fie limitate, iar sistemele de protecție socială din Lituania sunt fragile. Aproximativ 27 % din populația Lituaniei este expusă riscului de sărăcie sau de excluziune socială, iar inegalitatea veniturilor este una dintre cele mai ridicate din Uniune. Guvernul intenționează să mărească nivelul de acoperire și de adecvare a indemnizațiilor de șomaj și a celor de asistență socială, dar nu a fost adoptată încă legislația relevantă.
- (11) În parlament se află în discuție o revizuire amplă a Codului muncii și a modelului social. Intenția este aceea de a se mări flexibilitatea relațiilor de pe piața forței de muncă și de a se oferi mai multă securitate, dar nu a fost adoptată încă legislația relevantă. Este important ca în realizarea reformei să fie implicați partenerii sociali și ca dialogul social să fie intensificat.

- (12) Investițiile și-au revenit încet de la declanșarea crizei economice și vor fi sprijinite, în anii următori, cu fonduri structurale și de investiții din partea UE. Cu toate acestea, preluarea și integrarea noilor tehnologii nu s-au răspândit în întreaga economie, iar inovarea prezintă un nivel scăzut, ceea ce stânjenește creșterea productivității. Investițiile private în cercetare și inovare au fost, la rândul lor, scăzute, probabil ca urmare a insuficienței stimulentei pentru cercetare și inovare în cadrul întreprinderilor și pentru cooperare între sectorul public și cel privat. Sporirea investițiilor private ar putea atenua riscurile rezultate din dependența investițiilor publice în cercetare și inovare din Lituania față de fondurile structurale și de investiții din partea UE. Sistemul de învățământ terțiar prezintă lipsuri în ceea ce privește calitatea și capacitatea de inovare, iar cooperarea cu universitățile și centrele de cercetare din străinătate este limitată. Sistemul de cercetare și inovare este fragmentat și caracterizat de suprapuneri și repetiții inutile. Lituania nu poate, astfel, să atingă masa critică în ceea ce privește capacitatea de cercetare și de dezvoltare de care are nevoie pentru a-și spori cunoștințele inovatoare. Este necesar să existe mai multe stimulente pentru inovare și pentru cooperare între universități și întreprinderi, între altele prin dezvoltarea capitalului uman și prin realizarea de investiții în acest capital, ceea ce ar putea mări nivelul transferului de tehnologie în economia reală. Inovarea ar putea fi îmbunătățită prin mărirea capacității, limitată în prezent, a întreprinderilor lituaniene de a absorbi cunoștințe externe și de a le aplica în scopuri comerciale.
- (13) În contextul semestrului european, Comisia a efectuat o analiză cuprinzătoare a politicii economice a Lituaniei, pe care a publicat-o în raportul de țară pentru 2016. De asemenea, Comisia a evaluat Programul de stabilitate, Programul național de reformă și măsurile luate ca urmare a recomandărilor adresate Lituaniei în anii precedenți. Comisia a ținut seama nu numai de relevanța acestora pentru o politică fiscal-bugetară și socioeconomică sustenabilă în Lituania, ci și de conformitatea acestora cu normele și orientările UE, având în vedere necesitatea de a consolida guvernanta economică globală a UE prin oferirea unei contribuții la nivelul UE la deciziile naționale viitoare. Recomandările formulate în cadrul semestrului european se reflectă în recomandările 1-3 de mai jos.
- (14) În lumina evaluării menționate, Consiliul a examinat Programul de stabilitate, iar avizul său ⁶ se reflectă în special în recomandarea 1 de mai jos,

⁶ Emis în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97.

RECOMANDĂ ca, în perioada 2016-2017, Lituania să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să se asigure că abaterea de la obiectivul bugetar pe termen mediu se limitează la marja permisă pentru reforma sistemică a pensiilor în 2016 și 2017. Să reducă sarcina fiscală asupra persoanelor cu venituri reduse prin deplasarea sarcinii fiscale asupra altor surse, mai puțin defavorabile creșterii economice, și să amelioreze conformarea fiscală, în special în domeniul TVA.
2. Să mărească investițiile în capitalul uman și să rezolve lipsa de personal calificat, prin sporirea relevanței educației pe piața forței de muncă, prin îmbunătățirea calității predării și a învățării în rândul adulților. Să sporească nivelul de acoperire și eficacitatea politicilor active în domeniul pieței forței de muncă. Să consolideze rolul mecanismelor de dialog social. Să îmbunătățească funcționarea sistemului de sănătate prin extinderea asistenței medicale ambulatorii și prin intensificarea componentelor de prevenire a bolilor și de promovare a sănătății. Să mărească nivelul de acoperire și de adecvare a indemnizațiilor de șomaj și a celor de asistență socială.
3. Să ia măsuri de mărire a productivității și să îmbunătățească preluarea și integrarea noilor tehnologii în întreaga economie. Să asigure o mai bună coordonare a politicilor din domeniul inovării și să încurajeze investițiile private, între altele prin dezvoltarea unor mijloace alternative de finanțare.

Adoptată la Bruxelles,

*Pentru Consiliu,
Președintele*
